

Rauniokaupunkeja ja temppeleiden raunioita

Kun suunnittelimme matkaamme marraskuussa 2006 **Kambodzaan** ja sen pääkaupunkiin **Phnom Penhiin**, oli itsestään selvää, että vierailisimme myös **Angkorissa**, joka on maan huomattavin ja arvokkain nähtävyys. Etukäteen kyllä ihmetytti, kun sikäläiset ystävämmme halusivat varata sieltä käyttöömmme oppaan, auton ja kuljettajan, sekä että tutustuisimme alueeseen 2-3 päivää. Ajattelimme yhden päivän riittävän meille, mutta oppaan, auton ja kuljettajan hyväksyimme mielihyvin.

Matkan Phnom Penhistä Angkoriin voi tehdä jokilaivalla, kuten se on vuosisatoja tehty, tai lentokoneella sen jälkeen, kun joku vuosi sitten **Siem Reapiin** rakennettiin lentokenttä tai bussilla, sen jälkeen kun sinne n. viisi vuotta sitten rakennettiin tasainen, suora ja asfaltoitu maantie. Valitsimme kulkuvälineeksi bussin. Se oli loistoauto, kaikki vaatimukset täyttävä. Matka kesti kuusi tuntia. Matkaopas selosti Kambodzan eloa ja oloja, niin menynyttä kuin nykypäivää, ja täydensi näin bussista näkemäämme.

Siem Reapin linja-autoasemalle saavuttuamme meitä oli vastassa oppaamme, **Mr. Sanh Sotheara**, auto ja kuljettaja. Hotellissa sovimme, että tapaisimme seuraavana aamuna. He olivat meitä odottamassa jo klo kahdeksan. Matkaa oli n. 15 km. Olimme tutustuneet Angkorin Vierailijan oppaaseen etukäteen, ja kirjasta esittelin oppallemme paikkoja, joita halusisimme nähdä. Hän totesi meidän näkevän toivomamme ja paljon muutakin. Niin kävikin.

Mikä on Angkor?

Angkor on sanskritin kieltä ja tarkoittaa joko pääkaupunkia tai pyhää kaupunkia. Angkor oli khmerien muinaisen kuningaskunnan pääkaupunki 900-luvulta 1400-luvulle. Nykyisin **Siem Reapin** provinssin, muinaisen Angkorin temppeleiden rauniot kertovat antiikin khmerien mytologiasta, arkkitehtuurista, taideteesta ja kulttuurista Kambodzassa. Khmerit on etninen ryhmä, joita nykyisin on Kambodzan väestöstä n. 95 %. Khmerin kieli on myös valtion virallinen kieli.

Khmerien kuningaskunnan ensimmäinen kuningas Angkorin alueella oli Jayavarman II (800-850). Hän oli kuningas, joka vakiinnutti kuninkaalliset tavat, riitit ja hindulaisuuden valtakunnassaan. Khmerit olivat hinduja, ja heidän tärkeimmät jumalansa ovat Brahma, Shiva ja Vishnu. Pääkaupungiksi vakiintui Roluos, joka sijaitsee n. 13 km kaakkoon Siem Reapin kaupungista. Jayavarman II:n aikana khmeriläinen arkkitehtuuri sai muotonsa lukuisten temppeleiden ja muiden rakennusten kohoamisen myötä.

Roluos-ryhmä ja hindulaisista mytologiaa

Kuningas Indravarman III rakennutti temppelin edeltäjänsä Jayavarman II:n kunniaksi. Se oli Roluos-

Temppeleiden raunioita Angkor Thomin alueella.

ryhmän' ensimmäinen suurtyö. Lisäksi hän rakennutti Roulousiin mm. **Bakongin temppelin**, josta tuli temppelivuori-rakentamisen arkkitehtuurin perusta. Samainen kuningas rakennutti myös alueelle ensimmäisen tekojärven. Myöhemmin niitä rakennettiin Angkoriin lisää. Vaikka alueella oli suuri järvi, Tonle Sap, vettä tarvittiin runsaasti. Vedellä oli tärkeä merkitys etenkin riisin viljelykselle, mutta sillä oli huomattava merkitys myös uskonnollisissa riiteissä ja politiikan välineenä muiden kaupunkivaltioiden kanssa.

Hindu-mytologian mukaan jumalien koti sijaitsee maailmankaikkeuden, universumin, keskellä Meru-vuorella, joka on nelion muotoinen. Siinä on viisi huippua, yksi keskellä ja neljä muuta neliön kulmissa. Tätä ympäröi kuusi muuta vuorta ja niiden välissä on merta. Temppelivuori-arkkitehtuurissa tämä näkyy siten, että monikerroksellisissa pyramiditemppeleissä on viisi tornia kuvaamassa Meru-vuoren huippuja ja temppelivuoren ympärille kaivettu vallihauta kuvaa vuoren ympärillä olevaa merta. Hindu-mytologiaa on kuvattu runsaasti temppeleiden seinien ja muurien korkokuvissa.

Pääkaupunki Angkoriin

Saapuessamme alueelle oli todettava, että tällaisilta eivät aikaisemmin näkemämme rauniokaupungit olleet näyttäneet. Joka puolella kohetasimme romahtaneita temppeleitä,

torneja ja muureja, sekä puistikoita täynnä numeroituja vieriviereen aseteltuja tai kasoihin pinottuja isompia ja pienempiä kivilohkareita ja paaseja. Totesimme, että kartastamme olisi apua vain temppeleiden suuntien näyttäjänä, jos siinäkin, sillä siinä ei ollut mittakaavaa eikä teitä. Ilman opasta olisimme liikkuneet kuin sokot sokkoleikissä. Nähtänyt kyllä olisimme, mutta emme olisi tiedäneet mitä näimme tai missä olimme.

Angkorin temppelialueen laajuus on 260 neliökilometriä. Siellä on mahdollisesti yli 200:n temppelin rauniot. Alueeseen tutustuu vuosittain yli miljoona matkailijaa. Siellä on osittain kuvattu Lara Croft -elokuva Tomb Raider.

Kuningas Yasovarman I (889-900) jatkoi isänsä perinteitä rakennuttajana. Hänen aikanaan rakennettiin itäinen tekojärvi (7,12 km x 1,7 km) sekä Roluos-ryhmän toimesta temppeleitä ja ensimmäinen suuri temppeli Angkorin alueelle, **Phnom Bakheng**. Pääkaupungin hän siirsi v. 893 Roluosista Angkoriin, jossa se sijaitsi lyhyitä poikkeuksia lukuunottamatta yli 500 vuotta.

Jätimme Phnom Bakhengin (phnom = kukkula, mäki) katsomatta, sillä oppaan kertoman mukaan näkymät sieltä olisivat parhaimmillaan auringon laskiessa. Kapea hiekkapolku ei houkuttanut kiipeämään korkealle mäelle. Iltaisin sinne olisi mahdollista matkata elefanttikyydillä, mutta

emme aikoneet viipyä alueella niin myöhäiseen.

Kuningas Jayavarman V (968-1001) oli kulttuurista edistävä hallitsija. Hänen hovinsa oli täynnä oppineita, runoilijoita, pappeja ja filosofeja keskustelemassa maailman ihmeistä. Lisäksi siellä oli taidemaalareita, säveltäjiä, laulajia, tanssijoita ja arkkitehtejä. Hänen aikanaan rakennettiin Shivalle omistettu **Ta Keo** ja temppelialueen ulkopuolelle mm. vaaleanpunaisesta hiekkakivestä **Banteai Srein** temppeli.

Ta Keon temppeli on rakennettu kokonaan hiekkakivestä. Auringon valo kultaa tornien huiput, joten temppeliä on aikoinaan kutsuttu 'kultaisten huippujen vuoreksi'. Vuosisatojen kuluessa temppelin seinät ovat suurelta osin romahtaneet, joten tutustuminen jäi vain ulkoapäin nähtäväksi.

Temppeli kuninkaan palvonta- ja hautapaikaksi

Vuosina 1006-1050 kuninkaan oli Suryavarman I. Hän valtasi alueita sekä lännestä että pohjoisesta. Hänen aikanaan rakennettiin runsaasti, ja sen tuloksena Angkor kehittyi perustuksiltaan sellaiseksi kuin se nykyisin on, tosin raunioituneena. Suryavarman I omaksui devarajon hindu-kultin ja korotti itsensä Shiva-jumalan maanpäälliseksi ruumiillistumaksi. Tämän vuoksi hän myös rakennutti temppelin itselleen sekä palvontapaikaksi että hautapaikaksi. Samoin ovat toimineet kaikki hänen seuraajan-

sakin, vaikka useimmat heistä olivat buddhalaisia. Kuninkaan suku oli peräisin buddhalaiselta Malaijalta, joten hän kuninkaana auttoi myös mahayana-buddhismiin leviämistä Angkorin valtakunnassa.

Kuningas Udayadityavarman II (1050-1066) jatkoi Angkorin rakentamista. Hän rakennutti läntisen tekojärven (8 km x 2,3 km) ja kanaaleja. Syntyi laaja kastelukanavaverkosto. Osa vanhimmasta Angkorista jäi veden alle. Kuuluisin hänen rakennuttamistaan tempeleistä on **Baphuon** Angkor Thomin alueella.

Babhuonin temppeli on suljettu yleisöltä, sillä ranskalaisilla on käynnissä huomattava entisöintityö. Se on hidasta, sillä esim. torneja kootaan kivi kiveltä vanhojen piirrosten ja entisöimissuunnitelman mukaan. Kun katselimme työn tekoa vierestä, niin meistä se näytti toivottomalta. Oppaamme kuitenkin rauhoitteli meitä kertoen rakentajien olevan hyvin koulutettuja ammattilaisia ja arkeologeja. Hän toivotti tervetulleiksi muutaman vuoden kuluttua katsomaan valmista temppeliä.

Alue, jolla olemme liikkuneet, on **Angkor Thom** (thom = suuri). Se on yksi temppelialueen muinaisista pääkaupungeista, joita temppelialueella on useampia. Temppeleissä on sekä hindulaisia että buddhalaisia vaikutteita sulassa sovussa, toista uskontoa kunnioittaen. Angkor Thom oli kuitenkin khmerien kaupunki.